

dluhu. Při tom jest úplně lhostejno, že žalobce byl již od 16. listopadu 1921 s placením v prodlení, rozhodným jest pouze, že zaplatil dříve, nežli exekuční návrh byl podán. Exekuce byla tedy bezdůvodnou a žalobce nebyl povinen hraditi žalovanému útraty exekuce. Vybral-li je žalovaný nicméně, vybral je neprávem.

Čís. 1930.

Promlčení nároku přerušuje se i podáním žaloby určovací, a jest v tom, by se tak stalo, spatřovati právní zájem žalobcův na bezodkladném určení.

Čl. 384 obch. zák. netýká se právního poměru mezi zasílatel^{em} a mezispediterem. Zasílatel, obstarávaje dopravu k povozníku, jedná jen jako zasílatel, nikoli jako povozník.

(Rozh. ze dne 17. října 1922, Rv II 207/22.)

Banka A. svěřila dopravu nábytku z Králova Pole do Selce u Prahy zasílatelské firmě B., kteráž ujednala pak se zasílatelskou firmou C., že tato dopraví nábytek z Králova Pole do Brna na nádraží. Cestou z Králova Pole do Selce byl nábytkový vůz vyloupen a banka A. žalovala firmu B. na náhradu škodu. Ještě před skončením tohoto sporu podala firma B. na firmu C. žalobu, již se domáhala zjištění, že žalovaná jest povinna nahraditi jí škodu, kterou jí způsobila tím, že neprovedla dopravu nábytku s péčí řádného obchodníka. Procesní soud prvé stolice této žalobě vyhověl, zjistiv, že škoda nastala před odevzdáním zásilky dráze, a opřev povinnost žalované po právní stránce o čl. 395 obch. zák. Odvolací soud žalobu zamítl. Důvody: Jde o žalobu určovací, ta však jest dle § 228 c. ř. s. přípustna jen, má-li žalobce právní zájem na tom, aby právní poměr nebo právo co nejdříve byly rozsudkem zjištěny. Zájem tento jest podmínkou nároku na právní ochranu, to jest práva, žádati na soudě rozsudek určitého obsahu. Z toho plyne, že, kde tohoto práva není, rozsudek dle prosby žaloby o určení vyneseti býti nesmí, že tedy onen zájem musí tu býti zejména při vynesení rozsudku procesním soudem. Pominul-li tento zájem za sporu, dlužno žalobu zamítnouti. Otázku, zda je tu onen zájem, pokud se týče zda byl zde ještě při vynesení rozsudku prvním soudem, zkoumá odvolací soud sám od sebe, jelikož dle toho, co shora uvedeno, rozsudek dle žalobní prosby při nedostatku onoho zájmu vyneseti býti neměl. V tomto případě tohoto zájmu v době vynesení rozsudku procesním soudem nebylo a měl tedy již soud prvé stolice žalobu o určení zamítnouti, neboť rozsudek zemského soudu v Praze ze dne 25. dubna 1921, jímž bylo konečně rozhodnuto o žalobě banky A. proti nyní žalující firmě B. na zaplacení 26.997 Kč. nabytí právní moci dávno před vynesením rozsudku nyní napadeného. Jakmile však onen rozsudek vešel v moc práva, což stalo se v červenci 1921, mohla žalující firma žalovati o plnění, čímž právě její zájem na zjištění a její právní nárok na vynesení určovacího rozsudku pominuly. Bylo proto odvolání již z tohoto formálního důvodu vyhověti. Leč odvolání jest i ve věci samé opodstatněno. Dlužno předeslati, že ustanovení čl. 384 obch. zák. na tento případ použiti nelze.

protože nebylo ani tvrzeno, že byla mezi žalovanou firmou a odesílatelem, pokud se týče příjemcem, umluvena pevná odměna. Žalovaná firma nestala se ani tím ještě povozníkem, že z příkazu žalující firmy dopravila naložený nábytkový vůz z Králova Pole na nádraží v Brně, aby jej tam odevzdala dráze k přepravě do Selce. Z toho plyne, že ručí toliko jako speditér, což ostatně sama žalující strana uznala tím, že žalobní prosbu obmezila na zjištění, že jest oprávněna žádati náhradu škody, způsobené jí tím, že výprava nábytku se nestala s péčí, která náleží speditéru dle čl. 380 obch. zák. Tu však stanoví čl. 387, pokud se týče 367, odstavec první obch. zák., že komisionář a tedy speditér ručí za ztrátu a poškození zboží, pokud jest jeho uschovatelem, nedokáže-li, že ztráta nebo poškození přivoděny byly okolnostmi, které ani pečlivostí řádného kupce nebylo lze odvrátiti. Z toho následuje, že bylo na žalující firmě, by dokázala, že nábytkový vůz byl vyloupen před tím, než byl odevzdán dráze k přepravě do Selce, a teprve, kdyby se žalující straně tento dukaz byl podařil, bylo na žalované straně, by dokázala, že jí s hlediska péče řádného kupce nestíhá zavinění, to jest, že zařídila vše, čeho bylo třeba a co dle okolnosti bylo možným, aby nábytkový vůz před vyloupením zachránila. Odvolací soud dospěl však k úsudku, že se žalující firmě onen dukaz, jí náležející, nezdařil a že první soud, jenž dospěl k opačnému přesvědčení, tak učinil na základě nesprávných závěrů. V dalším vzal pak odvolací soud za prokázáno, že vyloupení vozu stalo se po odevzdání jeho dráze.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Dovolací soud souhlasí se soudem odvolacím potud, že, podána-li žaloba určovací, náleží soudu, by v první řadě i bez námítky žalovaného sám od sebe zkoumal, zda jsou tu podmínky § 228 c. ř. s., — ale nemůže přisvědčiti dalšímu názoru odvolacího soudu, že bylo v tomto případě zamítnutí určovací žalobu již pro nedostatek podmínek § 228 c. ř. s., ježto prý v době, kdy byl vynesena rozsudek prvního soudu, nebylo tu již právního zájmu, předpokládaného v § 228 c. ř. s. Lze úplně stranou ponechat otázku, je-li správným názor, hájený v literatuře a judikatuře, že právní zájem na bezodkladném určení musí tu býti ještě v době, kdy se vynášá rozsudek prvního soudu, a že nutno zamítnouti žalobu, pomínil-li v tom čase právní zájem, jenž tu byl při podání žaloby, — neboť nelze důvodně pochybovati, že v tomto případě byl tu onen právní zájem ještě při vynesení rozsudku prvního soudu, t. j. dne 2. prosince 1921. Pravda, že promlčení nároku se přerušuje dle § 1497 obč. zák. i podáním žaloby určovací, že tedy také v tomto případě podáním žaloby bylo přerušeno promlčení nároku z čl. 386 obch. zák., — ale dalším předpokladem přerušení promlčení dle § 1497 obč. zák. jest, že bylo ve sporu řádně pokračováno a že žaloba nebyla zamítnuta, neboť pak pokládá se promlčení za nepřerušené. Kdyby tedy určovací žaloba, o kterou jde, z výše razračeného formálního důvodu byla zamítnuta, byl by, ježto lhůta čl. 386 obch. zák. dávno již prošla, nárok žalobkyně promlčen, a proto trvá dosud právní zájem žalobkyně na tom, aby byl určen právní poměr v žalobě vytčený. Formální zamítací důvod soudu

odvolacího tedy neobstojí. Jinak však jest dovolání bezdůvodné. Článek 384 obch. zák. týká se jen poměru mezi odesílatelem nebo příjemcem a zaslátele (speditérem), jenž zjednal mezispeditéra a povozníka, v tomto případě tedy mezi bankou A a firmou B, nikoli však poměru mezi žalující zaslátelemskou firmou B a žalovaným mezispeditérem, a nepřichází tedy již z toho důvodu v tomto sporu vůbec v úvahu. Není tu však ani předpokladu čl. 385 obch. zák., z něhož první soud vycházel, poněvadž, jak správně vytkl soud odvolací, nelze žalovanou pokládati za povozníka. Jeť uznáváno — a dovolací soud sdílí příslušný názor, — že doprava zboží ke zvolenému povozníkovi (zejména ku dráze) spadá v rámec provádění příkazu spedičního, že tedy zaslátele, obstaráváve tuto dopravu, již se pouze připravuje provedení příkazu spedičního, jedná jen jako zaslátele, nikoli jako povozník. Když tomu tak, nemá místa čl. 395 obch. zák., jež první soud pokládal za rozhodující, jenž však platí jen při smlouvě povoznické, a tím padá ovšem předpoklad prvního soudu, že nutno vyhověti žalobě již proto, poněvadž žalovaná ručí za všechnu škodu, která povstala ztrátou a poškozením zásilky od převzetí až do odevzdání, když ani netvrdila, natož pak dokázala, že ztráta, pokud se týče poškození nastaly vyšší mocí, přirozenou povahou zboží nebo zevně neznatelnými vadami obalu. Má naopak pravdu soud odvolací, že platí tu čl. 387 a 367 obch. zák., a že dle těchto ustanovení zákona bylo na žalobkyni, by dokázala, že nábytkový vůz byl vyloupen před tím, než byl odevzdán dráze k přepravě z Brna do Selce, tedy dokud žalovaná byla uschovatelkou, — a že teprve, kdyby se žalobkyni zdařil tento důkaz, náležel by žalované další důkaz, že šetřila péče řádného obchodníka po rozumu čl. 380 obch. zák., t. j. zařídila vše, čeho bylo třeba a co dle okolností bylo možným, by zamezila vyloupení nábytkového vozu v čase až do odevzdání dráze. Pokud se tkne první otázky, totiž, zda nábytkový vůz byl vyloupen před tím, než byl odevzdán dráze k přepravě, odpověděl k ní odvolací soud záporně, odchýliv se v té příčině od soudu prvního stolicce, který k ní přisvědčil. Odvolací soud učinil tak, když byly při odvolacím líčení přečteny výpovědi svědku, slyšených bezprostředně v první stolici, jakož i protokoly svědecké a znalečné i listiny, jichž bylo v první stolici jako důkazů použito. Žalobkyně v dovolání nevytýká, že odvolací soud bez formálního opakování důkazů nebyl oprávněn, přezkoumati ocenění důkazů se strany prvního soudu a odchýliti se od skutkových zjištění soudu procesního. Když však v té příčině nebylo nic vytýkáno, nutno v dovolacím řízení vycházeti z předpokladu odvolacího soudu, že žalobkyně neprovedla důkazu, že nábytkový vůz byl vyloupen před tím, než byl odevzdán dráze k přepravě, — neboť jest to předpoklad skutkový, vízící soud dovolací, jenž může přezkoumati odvolací rozsudek jen na základě skutkových zjištění v něm obsažených, pokud neodporují spisum (§ 503 čís. 3 c. ř. s.). Dovolatelka arci uplatňuje tento dovolací důvod, ale neprovádí ho po zákonu, ježto příslušné vývody dovolacího spisu obsahují v pravdě pouhé brojení proti hodnocení důkazů soudem odvolacím, které musí však zůstati nepovšimnutým, poněvadž civilní řád soudní nezná dovolacího důvodu nesprávného ocenění důkazů. Vezme-li se však za základ zjištění soudu odvolacího, že žalobkyně neprovedla důkazu, že nábytkový vůz byl vyloupen před tím, než

byl dráze odevzdán k přepravě, jest žalobě odnat všeliký podklad, zvláště když žalobkyně neodporuje dalšímu názoru odvolacího soudu, že ručení žalované nelze odvoditi ani ze způsobu, kterým nábytek do vozu byl naložen, v kterémžto směru se odvolací soud rovněž rozchází se soudem první stolice, jenž pokládal za to, že žalovaná ručí v druhé řadě bez ohledu na to, kdy ztráta nastala, z toho důvodu, že naložila svými lidmi svršky do nábytkového vozu vadně a umožnila tím vyloupení.

Čís. 1931.

Zákon ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n., kterým se upravují zaopatřovací požitky bývalých zaměstnanců na velkém majetku pozemkovém.

Lékaři (vdově po něm), jenž byl činným na velkostatku a požívá pense, přísluší nárok dle zákona čís. sb. z. a n. 130/1921, byť i provozoval praxi převážně mimo velkostatkovou. Jinakou pensi jest do nároku tohoto započísti pouze tehdy, přesahuje-li součet všech příjmů hranici § 9 zákona.

(Rozh. ze dne 17. října 1922, Rv II 458/22.)

Manžel žalobkyně byl na velkostatku žalovaného lékařem velkostatku, jakož i osobním lékařem rodiny žalovaného, a zastával tuto službu až do své smrti dne 22. dubna 1914. Po jeho smrti obdržela jeho vdova, nyníjší žalobkyně, roční výslužné 240 K od zemské pojišťovny, u níž byl její manžel jako lékař velkostatku žalovaným na výslužné pojištěn. Manžel žalobkyně byl kromě toho také obvodním lékařem a zůstal jím až do své smrti. Z tohoto důvodu pobírala žalobkyně od zemského výboru vdovskou pensi a vychovávací příspěvek na děti. Konečně byl manžel žalobkyně činným také jako lékař okresní nemocenské pokladny a pobíral za to roční remuneraci. Žalobkyně domáhala se na žalovaném vdovské pense a vychovávacího příspěvku na syna dle skupiny 10. přílohy ku zákonu ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. Procesní soud první stolice žalobu zamítl. Důvody: Dle §§ 6 a 7 zákona přísluší vdovám a sirotkům po zaměstnancích na velkostatech zaopatřovací požitky dle oné skupiny, na niž měl zesnulý zaměstnanec pensijní nárok, a jsou dle tabelky, k zákonu tomuto připojené, zařadění lékaři na velkostatech do skupiny 10. V tabele této se však výslovně uvádí, že pensijní nárok přísluší lékařem na velkostatku nebo jeho průmyslu jen tehdy, byl-li ustanoven výhradně pro velkostatek anebo jeho průmysl. Z ustanovení tohoto jde na jevo, že nárok na zaopatřovací požitky z tohoto zákona mají lékaři a jich pozůstalí jen tehdy, když lékař byl výhradně činným pro velkostatek anebo jeho průmysl, nikoliv však i tehdy, když byl činným i jinak a jen vedle toho konal také službu pro velkostatek anebo jeho průmysl, jak bylo tomu v tomto případě. Následkem toho neměl by zesnulý manžel žalobkyně nároku na placení zaopatřovacích požitků a nemá ho ani jeho vdova a její syn. Na tom nemění ničeho, že manžel žalobkyně z počátku byl jen lékařem panským a teprve později také lékařem obvodním, neboť, jakmile přešel tímto jmenováním také do služeb zemských, pozbyl tím své původní vlastnosti výlučného lékaře na velko-